

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ

- Fiziksel büyüme deyince ne anlıyoruz?
  - Vücut büyüklüğündeki gelişim,
  - Motor koordinasyonundaki gelişmeler,
  - Algıda düzenlemeler,

BEDENSEL BÜYÜME

- Vücut büyüklüğündeki hızlı gelişim yavaşlar,
- Vücuttaki yağ oranı azaldıkça çocuk zayıflar,
- İç organların düzgün yerleşebilmesi için gövde büyür ve omurga dikleşir

FİZİKSEL GELİŞİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Kalıtım ve Hormonlar
  - Hipofiz Bezi
    - Büyüme Hormonu (GH)
    - Tiroid Stimülan Hormon (TSH)
      - Tiroid bezinin tiroksin* salgılamasında etkili

*Tiroksin: beynin gelişimini ve GH'nin vücut üzerinde etki edebilmesini sağlar

• Duygusal Olarak İyilik

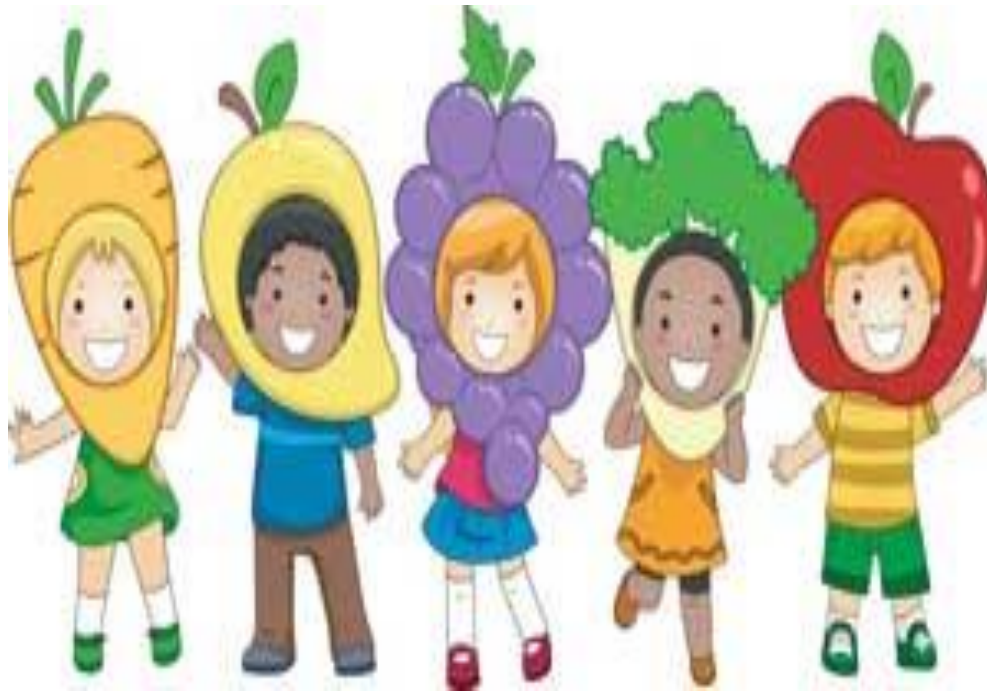
- Stresli bir ev ortamında çocuklar solunum ve bağırsak problemi yaşarlar.
- Yüksek oranda stress GH salgısını baskı altında tutuyor.
- Aşırı duygusal yoksunluk cüceliğe sebep olabilir.
  - Düşük GH seviyesi
  - Çok kısa vücut yapısı
  - Olgunlaşmamış iskelet yaşı
  - Uyum sağlama problemleri

• Uyku Alışkanlıkları ve Problemleri

- GH uyku esnasında salgılandığı için uyuma vücudun büyümesine katkıda bulunur.
- Dinlenmiş çocuk daha iyi oynayabilir, öğrenebilir, aile düzenine ayak uydurabilir.
- Uyku problemlerinin bilişsel performans üzerinde olumsuz etkisi vardır.

- Beslenme

Sağlıklı Beslenmeyi Destekleme

- Çeřitlendirilmiř ve sağlıklı diyet sunulmalıdır.
- Hem oğunlerin olduğu hem de ara oğunlerin olduğu bir dzen oluşturulmalıdır.
- Miktar kucuk olmalı, çocuklara kendi yiyeceklerini seçmeleri için fırsat sunulmalıdır.
- Sdirekli farklı sağlıklı yiyecekler sunmaya çalışılmalıdır.
- Yemek zamanlarının zevkli olması sağlanmalı ve yemek esnasında çocukla sohbet edilmelidir.
- Belirli yiyeceklere ulaşmak için diğer yiyecekler odul veya ceza olarak kullanılmamalıdır.

- Bulaşıcı Hastalıklar

Yetersiz diyet bağışıklık sistemini zayıflatır ve çocukların daha duyarlı olmasına neden olur

MOTOR GELİŞİM

- Büyük Kas Gelişimi

- Vücutları biçim aldıkça dengeleri gelişir.
- Kolları ve gövdeleri ile top atma, yakalama becerileri geliştirirler.
- Bisiklete binme, uygun şekilde ilerletme, salıncakta sallanma, tırmanma becerileri gelişir.

- Ellerin ve parmakların kontrolü artar.
  - Yap boz tamamlama,
  - küçük bloklarla ev inşa etme,
  - Kesme
  - Yapıştırma,
  - İpe boncuk dizme

- Küçük Kas Gelişimi

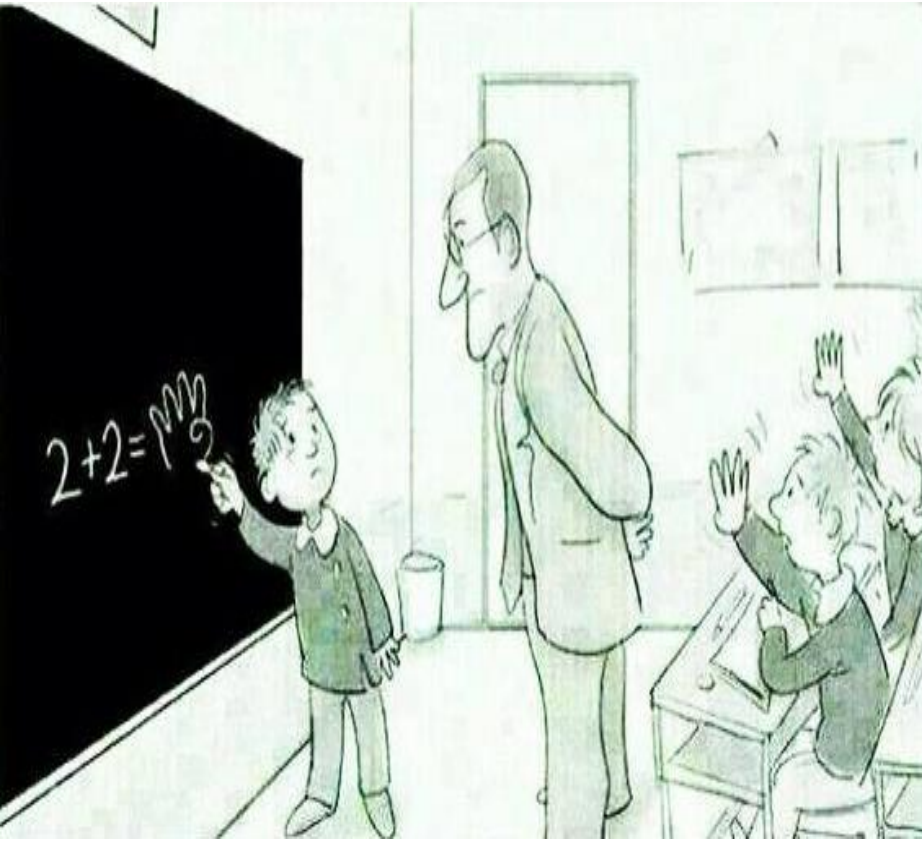

Küçük Kas Gelişimi

- Kendi vücutlarının bakımını yapması
  - Kendi kıyafetlerini çıkarmaya, kendi başlarına yemeye başlarlar.
- Evdeki, kreşteki veya anaokulundaki tüm duvarları çizimlerle doldurması

ERKEN ÇOCUKLUKTA BİLİŞSEL GELİŞİM

Piaget'in Teorisi: İşlem Öncesi Dönem

- İşlemler, içselleştirilmiş hareket setleridir ve çocuğa, bir şeyi fiziksel olarak yapmadan önce zihinsel olarak yapmaya fırsat tanır.
- Oldukça organizedirler, mantık kurallarına ve belli ilkelere uyarlar.

İşlem Öncesi Dönem

- Duyusal deneyimle hareketi birleştirmenin ötesine geçerler.
- Dünyayı anlamak için semboller kullanırlar.
- Dilin kullanımı ve -miş gibi oyun iki önemli kazanımdır.

Benmerkezcilik

Korunumdaki Yetersizlik

Korunum

Orijinal Sunum

Değişim

Sayı

Her sırada eşit sayıda bozuk para var mı?

Şimdi her sırada eşit sayıda bozuk para var mı yoksa bir sıra da daha mı çok bozuk para var?

Kütle

Her toplu aynı miktarda kil var mı?

Şimdi her parçada aynı miktarda kil var mı, yoksa biri daha mı fazla?

Sıvı

Her bardakta aynı miktarda su var mı?

Şimdi her bardakta aynı miktarda su var mı yoksa biri daha mı fazla?

Ağırlık

Her iki kil topunun ağırlıkları aynı mıdır?

Şimdi (teraziye koymadan) iki parça kil yanı ağırlıkta mı, yoksa birinin ağırlığı daha fazla mı?

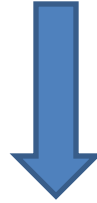
Eđitim İlkeleri

- Sınıfı keşfederek öğrenmeyi,
- Çocukların öğrenmeye hazır olup olmadıklarına hassasiyet göstermeyi,
- Bireysel farklılıkları öne çıkarır.

ZİHİN TEORİSİ

- Günlük sosyal yaşam diğer kişilerin hedefleri, duyguları, inançları gibi zihinsel durumlarını anlayarak davranışlarını değerlendirebilme becerisine dayanmaktadır.
- Bu beceri zihinsel bir beceridir ve “zihin kuramı” kavramı ile tanımlanmaktadır.
- Zihin kuramı inanç, istek, niyet, hayal, duygu gibi zihinsel durumlardan çıkarsama yaparak eylemde bulunmak şeklinde tanımlanmaktadır (Wellman ve Estes, 1986).

- **Bir Yaş** insanları birbirlerinin zihinsel durumlarını paylaşan ve etkileyen amaçlı varlıklar olarak görür.

Ortak dikkat, sosyal referans, jestler, dil gibi yeni iletişim biçimlerine kapı açar.

10 aylık bir bebeğin başkalarının niyetlerini iyi ayırt etme yeteneği 4 yaşındaki zihinsel teori yeterliliğini işaret etmiştir.

- **iki yaş** çocuklar başkalarının duygu ve arzularını anladıklarını daha iyi gösterirler.

Örn: annem brokoli sever. Babam havuç sever. Ben havuç sevmem.

Kelime dağarcıkları arttıkça düşünüyorum, hatırlıyorum, canlandırıyorum yer alır.

İnsanların hoşlandıkları, hoşlanmadıkları, istekleri, ihtiyaçları ve dileklerinde farklı olabileceklerini anlarlar.

- **Üç yaş** çocuklar düşüncenin kafalarının içinde oluştuğunu ve bireyin birşey hakkında görmeden, dokunmadan, ya da konuşmadan düşünebileceğini anlarlar.

- **Dört yaş** inanç ve isteklerin davranışın belirleyicisi olduğunu anlarlar.

Yanlış İnanç Deneyi

Zihin Teorisine Katkı Sağlayan Faktörler

- Dil ve sözel muhakeme:
  - dil geliştikçe ve karmaşık sözcükler kullanıldıkça çocuklar yanlış inanç deneyinde daha başarılı olurlar.

Zihin Teorisine Katkı Sağlayan Faktörler

- Bilişsel Yetenekler:
  - uygun olmayan cevapları engelleme, ensek düşünme, planlama yeteneği arttıkça çocukların yanlış inanç deneylerinde ustalaşırlar.

Zihin Teorisine Katkı Sağlayan Faktörler

- Mış gibi oyun:
  - zihin hakkında düşünmek için zengin bir bağlam oluşturur. Çocuklar rolleri canlandırdıkça canlandırdıkları karakterlerin düşünce ve duygularını ifade eder ve sonra bunların sonuçları hakkında muhakeme ederler. İnancın davranışı etkilediği yönünde çocuğun bilincini artırabilir.

Zihin Teorisine Katkı Sağlayan Faktörler

- Sosyal etkileşim:
  - güvenli bağlanma daha kapsamlı anne çocuk sohbetlerine işaret eder. Başkalarının ve kendilerinin zihinsel durumları hakkında düşünmelerine yardım edecek kavram ve dil kullanılır.

Zihin Teorisine Katkı Sağlayan Faktörler

- Kardeş Sayısı:
  - çocukların başkalarının bakış açılarının konuşulduğu aile sohbetlerine daha fazla dahil olacağı düşünülmektedir.

- Zihinsel olarak iyi gelişmiş çocukların eğitsel oyuncaklar ve zengin kitaplarla dolu evlerden geldikleri tespit edilmiştir. Sıcak ve sevgi dolu ebeveynleri çocuklarının dil ve akademik beceriler geliştirmeleri için destekleyen ve ilginç gezi fırsatları sunarlar.

Erken Çocuklukta Duygusal ve Sosyal Gelişim

- Benlik
- Duygusal Gelişim
- Ahlaki Gelişim
- Cinsiyet

Benlik

- Girişimciliğe Karşı Suçluluk (3-5 yaş)
  - Yeni görevler başarma,
  - Akranlar ile yeni aktivitelere girme
  - Yetişkinlerin yardımı ile neler yapabileceklerini keşfetme
  - Vicdan gelişimi
- Girişkenlikleri desteklendikçe benlik saygıları artar.
- Benlik saygısı arttıkça okul öncesi çocukların pek çok becerinin üstesinden gelmesi gereken bir dönemde girişkenliklerine önemli katkı sağlar.
- Destekleyici ebeveynler bu kişilerin yüksek motivasyonlu ve hevesli olmalarını sağlar.

- Beklentilerini çocuklarının kapasitelerine göre ayarlayarak,
- Zor görevlerde çabalarını destekleyerek,
- İşlerindeki ve davranışlarındaki çaba ve ilerlemelere dikkat çekerek,
- Çocukların kendi kendini engeleyici tepkilerinin önüne geçilebilir.

Duygusal Gelişim

ÖZ BİLİNÇLİ DUYGULAR

- *Suçluluk,
- Utanç,
- Mahcubiyet,
- Kiskanma,
- *Gurur

*Çocuklarda öz bilinçli duygular, kendilerinin ayrı ve özel bireyler olduğunun kesin bir şekilde farkına vardıkları ikinci yılın ortalarında ortaya çıkar.

*Kıskançlık 3 yaş civarı ortaya çıkar.

Duyguları anlama

- Belirli durumların belirli duyguları ortaya çıkarmasının olası olduğunu,
- Yüz ifadelerinin belirli duyguları gösterdiğini, duyguların davranışları etkilediğini,
- Duyguların diğerlerinin duygularını etkilemek için kullanılabileceğini daha çok anlamaya başlarlar.
- 4-5 yaşındaki çocuklar aynı olayda kişilerin farklı duygular sergileyebileceğini, sosyal standartlara uymak için duygularını

- Duygu Koçluđu yapan ebeveynler:
  - çocuklarının duygularını takip eder,
  - çocuklarının olumsuz duygularını onlarla yakınlaşmak için bir fırsat olarak görürler,
  - Duygularını adlandırmada yardımcı olurlar,
  - Duyguları ile nasıl etkili bir biçimde baş edecekleri konusunda onlara destek olurlar.

- Duyguları reddeden ebeveynler:
  - Olumsuz duyguların çocukların zarar vereceğini düşünürler,
  - Olumsuz duyguların görmezden gelinmesi gerektiğine inanırlar,
  - Çocuklarını bu doğrultuda etkilerler,
  - Çocuklarının olumsuz duyguları ile nasıl baş edeceklerini bilmezler,
  - Duyguları bastırma yaygın olarak kullanılır.

Ahlaki Gelişim

İyi olanı kötü olana tercih etme

- ağlayan bir bebek gördüğünde ağlama (empati kurma),
- oyuncaklarını paylaşma,
- iş birliği yapma gibi kapasiteleri vardır.

- Çocukların ahlaki gelişimleri önceleri dışsal faktörlerin etkisi altındadır.
- Daha sonra vicdan gelişimi ve suçluluk ile birlikte içsel süreçlerin etkisine girer.
- Sadece beklentileri karşılamak için doğru olanı yapmazlar. İyi ahlaki ilkeleri geliştirirler ve bunun gereği olarak davranırlar.

- Ahlaki Akıl Yürütme

- 4-7 yaş arası çocuklar ahlaki insanların kontrolünde olmayan, dünyanın değiştirilemez özellikleri olarak görürler.
- Önemli olan aktörün niyeti değil ortaya çıkan sonuçtur.
  - Yanlışlıkla 12 bardak kırmak kasten 1 bardak kırmaktan daha kötüdür.
- Kuralların değişmez olduğuna ve otoritelerce yapıldığına inanırlar.
  - Bilye oyununda yeni kurallar oluşturmaya itiraz etmişlerdir.
- Kurallara uymamanın anında ceza getirdiğine inanırlar.

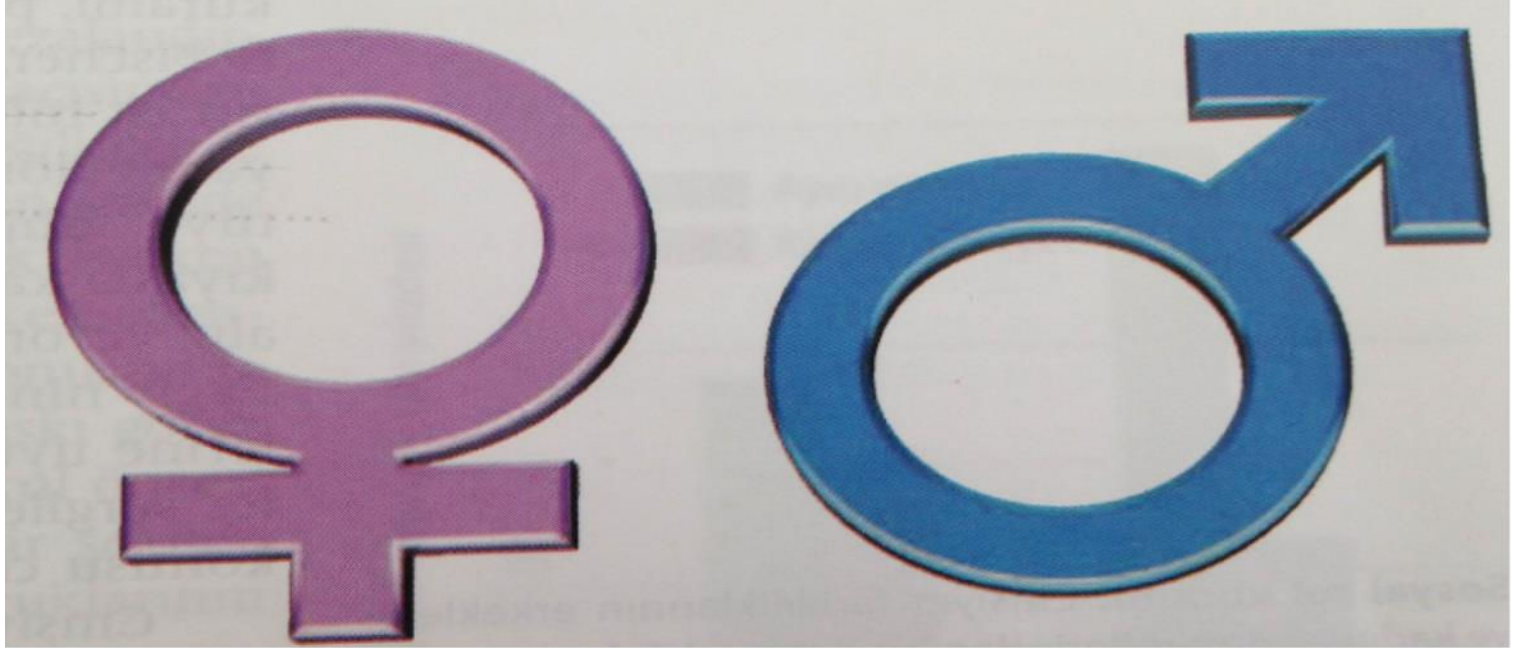
Cinsiyet

- Cinsiyet insanların erkek veya kadın olarak özelliklerine atıfta bulunmaktır.
- Yaklaşık 2.5 yaşında çocuklar erkek mi kız mı olduklarını bilirler.
- Cinsiyet tiplemesi: kadınların veya erkeklerin nasıl düşünmesi, hareket etmesi ve hissetmesi gerektiğine dair beklentidir.
  - Dövüşmek: geleneksel erkek rolüne
  - Ağlamak: geleneksel dişi rolüne özgüdür.

Cinsiyet Tiplemesi

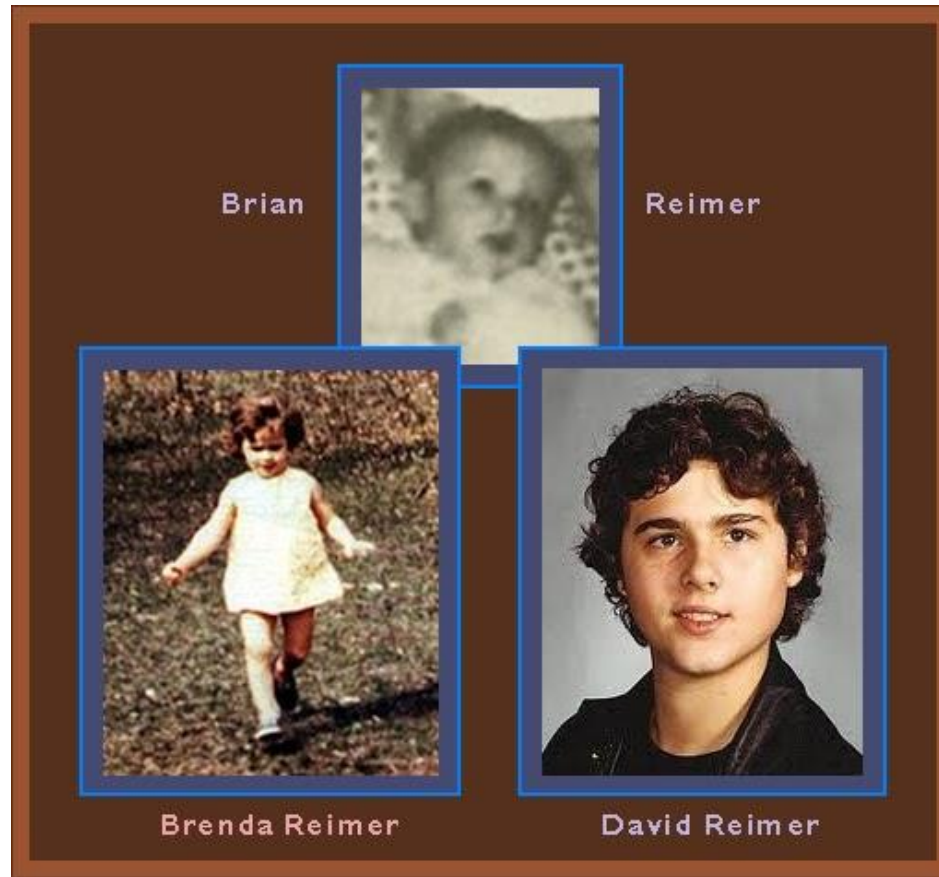
- Biyolojik Faktörler
- Sosyal Deneyimler
  - Aile
  - Akran
- Bilişsel Faktörler

Biyolojik Faktörler

- Kromozomlar: XX ve XY
- Hormonlar: Östrojen ve Androjenler

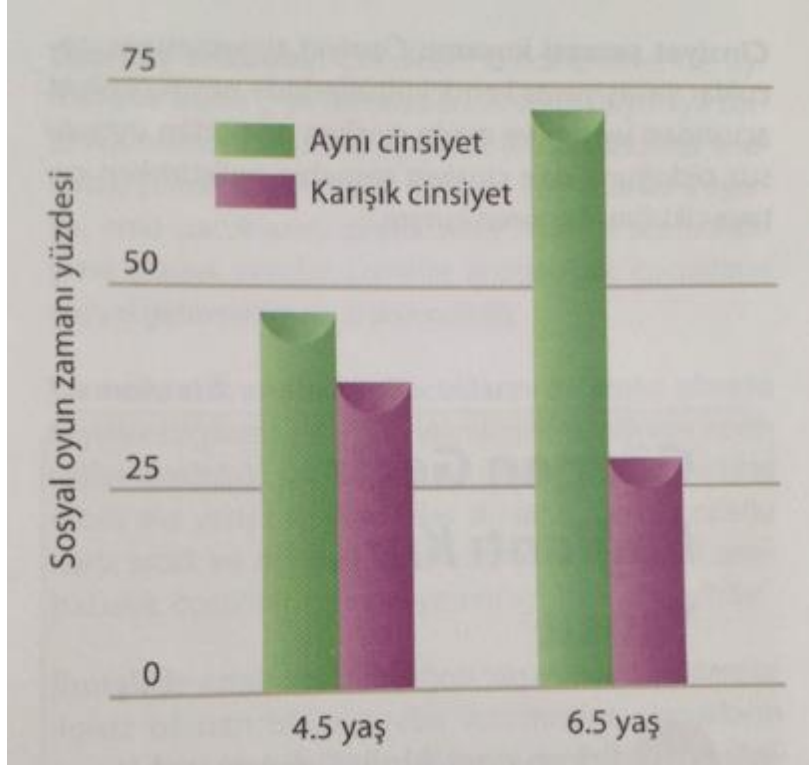
- Kız olarak yetiştirilmiş bir erkek: David Reimer

Sosyal Etkiler

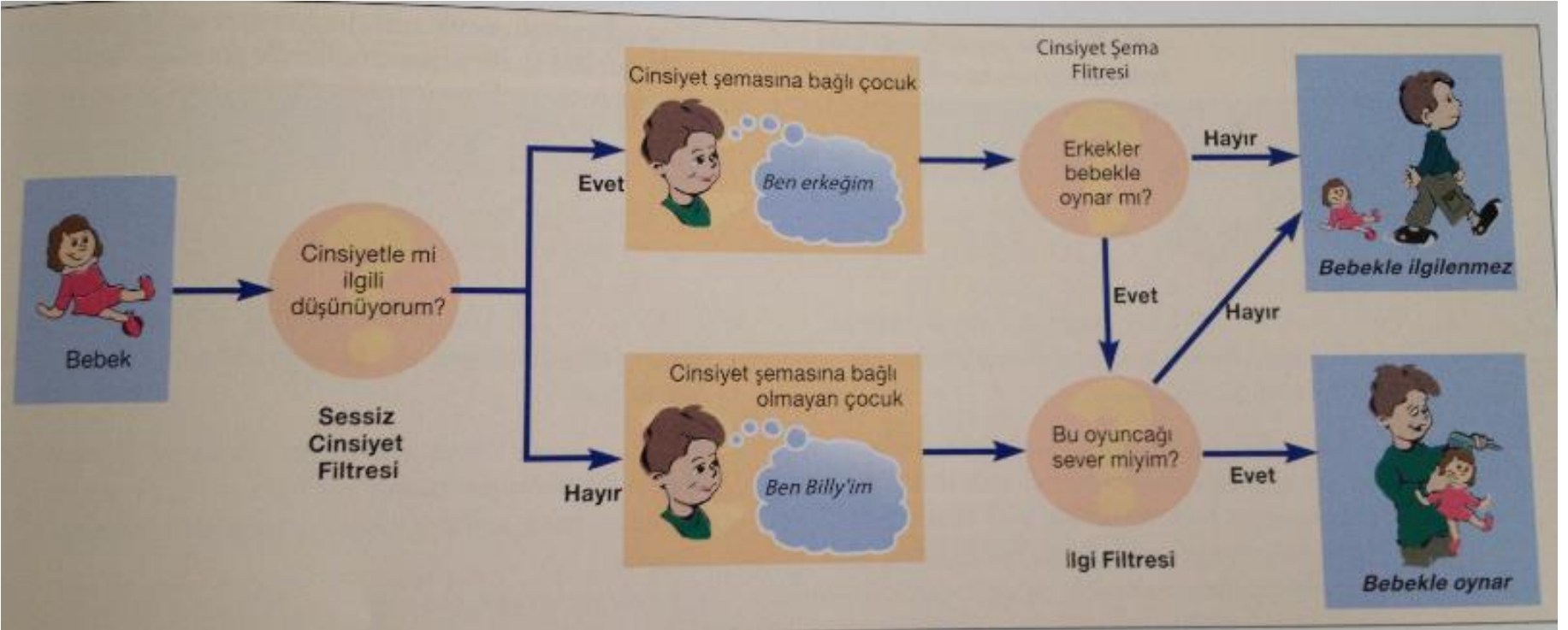
Bizim Ailede Olmaz deme!

Akran etkisi

- Akranlar genellikle kültürün diğer cinsiyete uygun bulunduğu şekilde davranan çocuklar akranları tarafından dışlanır.

Bilişsel Faktörler

ÇOCUK YETİŞTİRME STİLLERİ

- Demokratik Çocuk Yetiştirme Stili
  - Yakın, ilgili, duyarlı, çocuğun ihtiyaçlarına karşı hassastır
  - Olgun davranış konusunda ısrar ederler ve beklentileri konusunda açıklama yaparlar.
  - Çocuğun hazır olduğu ölçüde kendi kararlarını vermesine izin verirler.
  - Çocuğun düşünce, duygu ve isteklerini ifade etmesini cesaretlendirirler.

- Otoriter Çocuk Yetiştirme Stili
  - Soğukturlar,
  - Çocuđu sıklıkla reddeder ve küçük düşürürler,
  - Güç ve ceza kullanarak zorlayıcı bir çok talepte bulunurlar.
  - Çođunlukla psikolojik kontrol kullanırlar.
  - Çocuğun bireyselliđine müdehale ederler,
  - Sevgilerini geri çekerler,
  - Çocuk adına karar alırlar,
  - Çocuğun bakış açısını nadiren dinlerler,

- İzin Verici Çocuk Yetiştirme Stili:
  - Sıcaktırlar fakat fazla hoşgörülu ve ilgisizdirler
  - Çocuk az talepte bulunurlar ya da hiç talepte bulunmazlar,
  - Çocuk hazır olmadan pek çok karar vermesine izin verirler

- İhmalkar Çocuk yetiştirme Stili
  - Duygusal olarak kopuklardır ve içe çekilmişlerdir,
  - Çok az talepte bulunurlar ya da hiç talepte bulunmazlar,
  - Çocuğun kararlarına ve bakış açısına karşı kayıtsızdırlar.

AKRANLARLA İLİŞKİLER

- Aile dışındaki dünya hakkında bilgi ve karşılaştırma olanağı sunar.
- Akranları tarafından mağdur edilen çocuklar, kendilerini yalnız hissedip içlerine kapanırlar ve depresyon eğilimleri yüksektir.
- Akranlarına karşı saldırgan olan çocuklar suç işleme, okulu bırakma gibi bir dizi sorun geliştirirler.

OYUN

- Yaşla birlikte etkileşimsel oyunda çarpıcı artış olur.
  - **Sosyal olmayan aktiviteler:** amaçsız ve izleyici davranış, tek başına oyun
  - **Paralel oyun:** çocuk diğer çocukların yayında benzer materyallerle oynar ama diğerine müdahale etmez.

- Yüksek Sosyal etkileşim Gerektiren Oyun
  - **İlişkisel Oyun:** ayrı etkinliklere dahil olur ama oyuncakları değiş tokuş ederler. Birbirlerinin davranışları üzerinde yorum yaparlar.
  - **İş birliğine dayalı oyun:** hayali bir oyun temasını canlandırmak için ortak bir hedefe yönelirler.